

Liberec

Kraj: Liberecký

Správní obvod: Liberec

Nadmořská výška: 370 m n. m.

Počet obyvatel: 96 919

Adresa URL: www.liberec.cz

Okres: Liberec

GPS souřadnice: 50.766280N, 15.054339E

První pís. zmínka: 1352 (672 let)

PSČ: 460 59

Památky a zajímavosti Liberec

Město se pyšní mnoha významnými budovami a památkami. Snad nejznámější ze všech je hotel a vysílač na Ještědu.

Unikátní stavba vysílače na vrcholu Ještědu se stala dominantou Liberce i celého regionu. Již v roce 1876 byla na Ještědu postavena první pětimetrová dřevěná rozhledna, v roce 1889 ji nahradila další dřevěná rozhledna, která však musela být v roce 1902 pro špatný stav stržena. O pět let později byl na vrcholu Ještědu postaven horský hotel, jehož architektem byl Ernst Schäfer. Tento hotel však v roce 1963 vyhořel. V letech 1966–1973 probíhala stavba současného televizního vysílače, který byl postaven podle projektu arch. Karla Hubáčka. Stavba byla později oceněna prestižní Perretovou cenou Mezinárodní unie architektů - Ještěd získal titul Stavba století. Výška vysílače je 93 m. Na vrchol Ještědu vede kabinová lanovka. V přízemí je volně přístupný krytý vyhlídkový ochoz, pěkný výhled je také z restaurace nebo kavárny v patře. V dalších patrech je hotel.

Jedním ze symbolů města Liberec je novorenesanční budova liberecké radnice, která byla postavena v roce 1893 podle projektu vídeňského architekta F. Neumanna. Známa je její blízká podoba s radnicí ve Vídni. Budova je zdobena sochařskými díly Johana Friedela, Josefa Elsnera a Fritze Rutsche. Radniční věž je vysoká 65 m a je zpřístupněna návštěvníkům, kterým se z ní otevírá krásný pohled na celý Liberec. V roce 1968 se v Liberci zdvihl odpor proti okupaci ČR sovětskými vojsky, který si vyžádal 9 obětí. Pomník je umístěn na budově liberecké radnice a je stylizován do podoby části tankového pásu s otisky jmen obětí.

Kostel sv. Antonína Velikého na Sokolovském náměstí tvoří díky své 70 m vysoké věži jednu z dominant Liberce (radniční věž v sousedství měří "pouze" 65 m) již po několik staletí. Byl postaven na místě původního dřevěného kostelíku s nímž je spjata současně i první zmínka o Liberci z roku 1352 v souvislosti s placením desátků. Nynější kostel byl postaven v letech 1579–1587 pravděpodobně dle návrhu stavitele M. Spazia a je první zděnou stavbou města. Interiér je zdoben střídě v protestantském duchu, cenný je zejména hlavní oltář vysoký 10 m, který znázorňuje patrony české země.

Kostel sv. Kříže z padesátých let 18. století je nejceněnější barokní stavbou Liberce. Vystavěn byl na místě kostelíku z roku 1696 dle projektu panského stavitele J. J. Kunze. Název získal kostel zřejmě díky svému půdorysu, který se dříve skutečně podobal kříži, vzhledově zase nápadně připomíná kostel v Hejnicích. Zajímavá je jistě i skutečnost, že právě v kostele sv. Kříže byla roku 1759 zřízena první veřejná knihovna v Liberci. Zásahu na tom měl především Anton Kopsch, který také financoval bohatou výzdobu kostela. Cenná umělecká díla zde zůstala zachována až do dnešních dnů, nejvýznamnější z nich je soška Matky Boží, jež se může pochlubit také zajímavou historií. V zahradě

kostela je totiž umístěn krásný morový sloup z dílny slavného sochaře M. B. Brauna, kolem něj je křížová cesta s obrazy J. Führichta - rodáka z nedaleké Chrastavy.

Z dalších kostelů jmenujme:

kostel Božského Srdce Páně a bývalý klášter a škola Voršilek – postavený v novogotickém stylu v roce 1896, v klášteře se dnes nachází poliklinika

kostel sv. Antonína Paduánského

kostel Matky Boží U Obrázku

kostel sv. Bonifáce v Dolním Hanychově

kostel sv. Máří Magdalény – novobaroční kostel z let 1910–1911, sálová stavba s postranními kaplemi, otevřenou předsíní a obytnou přístavbou (kapucínská rezidence) v zahradě

kostel sv. Vincence z Pauly na Perštýně, z let 1864–1868, v novorománském slohu, se dvěma věžemi

kostel Navštívení Panny Marie – pozdně empírový kostel ve Starém Harcově z let 1858–1860

kostel sv. Jana Křtitele v Rochlicích – na začátku 17. století založen jako evangelický náhradou za středověký dřevěný kostel. Jde o baroční stavbu s půlkruhově zakončeným presbytářem a věží na západě. Po požáru roku 1800 byl upraven a věž byla postavena znovu. V kostele se nachází hrobka Appeltů z roku 1746.

Valdštejnské domky ve Větrné uličce jsou nejstaršími dochovanými domy v Liberci. Pocházejí z let 1678–1681 a jsou dnes v Liberci jedinou památkou na tento klasický typ měšťanských domů, které kdysi zdobily celé Nové Město. Sám název "Valdštejnské domky" je velice pozoruhodný, neboť byly vystavěny teprve několik desetiletí po smrti Albrechta z Valdštejna. Tyto domy sloužily původně řemeslníkům a hlavně soukeníkům. Pravděpodobně nejvíce však upoutávaly pozornost kolemjdoucích každoročně zde konané vánoční trhy s prodejem ozdob, figurek a cukroví. Postupem času tyto cenné objekty chýtraly do té míry, že ohrožovaly své okolí, proto se začalo uvažovat i o případném zboření. Smutnému osudu unikly zásluhou sousední střední průmyslové školy, jejích studentů a profesorů, kteří provedli náročnou rekonstrukci a zachovali tak vzácnou památku na libereckou historii i pro příští generace. Významnou památkou je také liberecký zámek, jenž má základy z rodinné usedlosti postavené někdy v polovině 16. století. Redernové začali roku 1583 nedaleko správcova domu budovat renesanční zámek, který měl odrážet jejich stále významnější postavení v politice habsburského císařství. Tehdy to byla patrně jednoduchá budova, později však proběhly dostavby, přestavby, také například přístavba kaple, dále zámek vyhořel a opět byl dostavěn. Poslední úpravy proběhly v letech 1852–1854, kdy byl Nový zámek přestavěn v duchu tehdejšího romantismu. Právě při této poslední přestavbě byla vybudována nová dominanta objektu – čtyřboká věž, propojující Nový zámek a nosticovské křídlo. Zámek však již v té době přestal sloužit jako šlechtické sídlo. Roku 1850 byl do redernského křídla umístěn okresní soud a Nový zámek se roku 1927 změnil v ubytovnu zámecké zprávy. V 70. letech 20. století převzal budovy Skloexport a dnes je zámek na prodej.

Koncem 18. století byl Liberec proslulý jako středisko textilní výroby. Kupec plátna Bedřich Šolc si v roce 1771 postavil svůj dřevěný a roubený patrový domek. V současné době zde sídlí Správa chráněné krajinné oblasti Jizerských hor. Krása této v Liberci ojedinělé roubené stavby vynikla po provedené parkové úpravě okolí. Šolcův dům je zajímavým dokladem dovednosti podještědských tesařů z konce

18. století. V údolí Harcovského potoka se nachází novorenesanční bývalé sídlo rodiny textilních průmyslníků Liebiegů z roku 1897, tzv. Liebiegův zámek. Naopak u městského zámku je možné navštívit Liebiegovu vilu, postavenou též v novorenesančním slohu mezi roky 1871 a 1872, kde se dnes nachází Oblastní galerie v Liberci.

Nádherná neorenesanční budova Městských lázní vznikla v letech 1901–1902 dle projektu vídeňského architekta Branga. Celý objekt, jeho exteriér i výzdoba interiéru, je přizpůsoben původnímu poslání městských lázní. Štít je zdoben sochou Poseidona a jeho ženy, plastiky nad okny zase představují vodní hry. V současné době je ovšem budova uzavřena, její poslání převzal nedaleký plavecký stadion. Turisté tak už mohou obdivovat pouze exteriér lázní, který i přes částečnou omšelost stále zůstává dokladem zručnosti našich předků.

Kavárna Pošta ve vídeňském stylu je jednou z perel náměstí Dr. E. Beneše. Neorokokový sloh, keramické obklady, zlacené štuky, nádherná zrcadla, to vše vytváří útulnou atmosféru v duchu minulého století.

Novodobá secesní rotundová stavba filiálního kostela Matky Boží U obrázku se stala dominantou a ozdobou nejen Liberce, ale i celého kraje. K původu kostelíku se vztahuje celá řada pověstí. Podle nich zde byla studánka s léčivou vodou, u které byl nejprve vztyčen kamenný kříž a v roce 1907 zde byl postaven kostel. Z bohatého vnitřního chrámového zařízení se dodnes zachovala pouze vzácná plastika Panny Marie, která zdobí loď farního chrámu v Liberci-Rochlici. Ke kostelu vede kaštanová alej s poutavou křížovou cestou.

Významnou stavbou je i Severočeské muzeum z let 1897–1898 s hranolovou věží (kopií věže původní liberecké radnice), před níž se na Masarykově třídě nalézá busta T. G. Masaryka, odhalená Přemyslem Sobotkou v roce 2010 k prezidentovým 160. narozeninám.

V Liberci se dochovala řada historických budov různých stavebních slohů.

Je zde celá řada novorenesančních staveb – zejména Divadlo F. X. Šaldy, postavené vídeňskými architekty Fellner a Helmer v letech 1882–1883. Divadelní opona pochází od Gustava Klimta. Dále městské lázně z let 1901–1902 nebo budova spořitelny, vystavěná v letech 1888–1891 dle projektu Miksche a Niedzielskiho.

V Liberci jsou i doklady baroka nebo klasicismu. Jde o domy například na Sokolovském náměstí – čp. 264 z roku 1793, klasicistní se sloupovým portálem a balkónem, tzv. Appeltův dům, na Barvířské ulici – čp. 122 z roku 1800 s lomenou atikou se sochami čtyř ročních období; čp. 46 kolem roku 1820 s portálem, Růžové ulici – čp. 299, náměstí Dr. E. Beneše – čp. 14 z roku 1796 se štítem a bohatou štukovou výzdobou, tzv. Krausův dům.

Od roku 1823 se na dnešním náměstí Dr. E. Beneše nachází empírová Neptunova kašna.

Neobvyklá stavba rozhledny Liberecká výšina vznikla v letech 1900–1901 na popud Heinricha Liebiega, stavitelem byl architekt Schmitz. Výšina byla určena zejména turistům a výletníkům jako místo odpočinku a občerstvení, sloužit ovšem měla i jako rozhledna. Pozoruhodný je především půvabný starobylý vzhled budovy, který získala díky jednoduchému triku stavitelů. Na její zbudování se totiž použily kamenné kvádry ze zbořených středověkých domů z Norimberku. Samotná stavba prožila bouřlivé časy, postupem času chátrala, až musela být zavřena. Nový nájemce na sebe převzal závazek zpřístupnit Libereckou výšinu turistům.

Dějiny rozhledny Lidové sady – společenského a kulturního centra se začaly psát v roce 1874, když v lokalitě dnešních libereckých Lidových sadů otevřel místní restaurátér Emil Sieber zahradní restauraci Belvedere s kapacitou 2 tisíce míst. Obliba místa nazvaného Volksgarten byla tak veliká, že v roce 1897 městští radní rozhodli o výstavbě nového restauračního areálu, jehož součástí měla být i vyhlídková věž. Stavba byla zrealizována v letech 1900–1901 podle projektu norimberského architekta Jakoba Schmeissnera libereckým stavitelem Adolfem Hornem. Dominantou objektu se stala vyhlídková věž o výšce 32 m s hrázděnou vyhlídkovou nástavbou. Rozhledna sloužila svému účelu až do 50. let minulého století, kdy musela být z bezpečnostních důvodů uzavřena. Kompletní rekonstrukce podle projektu ing. Františka Čejky provedla v letech 1995–1998 firma Prosperita-Horák Liberec. Od srpna 1998 opět slouží návštěvníkům.

V okolí Liberce je řada menších či větších rozhleden, vyhlídek a odpočívacích stanovišť s posezením.

